

ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР ВИВЧЕННЯ РОЛІ МІСТ У СВІТОВИХ ПРОЦЕСАХ СУЧАСНОСТІ

Світові процеси розгортаються навколо міст, що стають конкурентоспроможними акторами політики, економіки і соціокультурних зрушень, не відстаючи від сучасних держав і наддержавних утворень. Категорія «місто» має міждисциплінарне трактування і є предметом наукових розвідок багатьох науковців з різних галузей знань, тому автору було важливо віднайти політологічний зміст категорії для подальшого його використання. Стаття присвячена вивченню теоретико-методологічної бази дослідження політологічного виміру ролі міст у сучасних світових політичних процесах. Міста у визначенні і розумінні їх стратегічної ролі у світових зрушеннях є складним та багатограним конструктом. У статті запропоноване авторське трактування категорії «місто» як обмеженої за розміром та багатомірної за складністю, законодавчо визначеної, географічно компактною та історично сформованою системи взаємовідносин, що об'єднує адміністративну, економічну, соціальну, освітню, медичну, транспортну, правоохоронну, оборонну та інші підсистеми і має на меті забезпечити синергію комфортного існування мешканців, економічного розвитку території та політики її впливу на процеси сучасності, а також доведено, що роль міст та характер їх впливу на світові процеси сучасності обумовлені чисельністю їх мешканців і стартовими умовами розвитку.

Автор, проаналізувавши трактування змісту і категорій міст, дійшов висновку про міждисциплінарність предмету дослідження і доцільності використання інструментів таких наук, як економіка, соціальна філософія, політологія, урбаністика та культурологія для власного дослідження. Зазначена неоднорідність в підходах до типологізації міст. Обрано для подальшого аналізу такі категорії як «глобальні міста», «мегаполіси», «міста-мільйонники», «середні міста», «центри агломерацій», «малі міста».

Ключові слова: місто, політика розвитку міст, урбанізація, роль міст у світових політичних процесах.

Сучасні тренди розвитку світопорядку і України демонструють суб'єктність міст як політичних акторів, соціально-економічних гравців і культурних просторів, де формуються цінності, інновації та колективні смисли. Урбаністичні процеси світового і регіонального рівнів зробили динамічною карту світу та змістили акцент уваги науковців на міста з огляду на міграційні процеси, брендинг територій, виборчі процеси, публічну політику і самоврядування територій тощо. Передумовою якісних досліджень ролі міст у світових і регіональних процесах сучасності є визначення трактування цього поняття та окреслення показників розвитку міст, що обумовлюють характер їхнього впливу на оновлення світопорядку. Визнаючи полідисциплінарну актуальність дослідження міст з огляду на світовий контекст, слід зауважити на українському контексті розуміння ролі міст, що відчутно розширився у зв'язку з російсько-українською війною, та її повномасштабною стадією, що розпочалась 24 лютого 2022 року. Так, актуалізувалась призабута з часів Другої світової війни роль міст, як ключових воєнних цілей, взяття або втрата яких визначає ключові віхи збройного конфлікту. Зокрема, просування російських військ в сторону м. Миколаїв стало можливим у зв'язку з успішним захопленням та окупацією м. Херсон. В той же час успішна оборона м. Миколаїв завадила планам по просуванню до м. Вознесенськ та м. Одеса, а успішна оборона м. Чернігів та м. Суми завадила оточенню м. Київ на лівому березі р. Дніпро. Навіть порівняно невеликі осередки оборони українських військових в оточенні у м. Маріуполь відтягнули на себе велику частину боєздатного потенціалу російських військ, що дало час Україні посилити оборонні рубежі та стабілізувати лінію фронту.

Таким чином, міста у визначенні і розумінні їх стратегічної ролі у світових зрушеннях є складним та багатограним конструктом. Спроба вивчити та систематизувати попередній теоретико-

методологічний досвід в частині тлумачення поняття і бачення ролей міст у світових трендах, а також сформулювати власне авторське трактування і є *метою цієї статті*.

Історія міст сягає своїм корінням ще давньої Месопотамії. Утворення, що мали ознаки сучасних міських поселень утворювались ще 9000 років до н. ери. Фактично це відбулось на зламі переходу від палеолітичного кочового до неолітичного осілого способу життя. Досі існують міста, що є безперервно заселеними упродовж тисячоліть, так на титул найстарших міст претендують Єрихон, Дамаск, Бібл. Значна тривалість взаємодії людства з цим поняттям зумовлює мозаїку тлумачень, проте основні характеристики зберігають схожість. Складності додає і те, що поняття «місто» трактується різними дослідниками в розрізі різних галузей, таких як економічна, урбаністична, філософська, історична, географічна, соціальна, правова тощо. Держави в процесі свого розвитку формують власну категоризацію населених пунктів, що лише посилює загальний рівень понятійної ентропії.

У цій статті категорія «місто» трактується автором як обмежена за розміром та багатомірна за складністю, законодавчо визначена, географічно компактна та історично сформована система взаємовідносин, що об'єднує адміністративну, економічну, соціальну, освітню, медичну, транспортну, правоохоронну, оборонну та інші підсистеми і має на меті забезпечити синергію комфортного існування мешканців, економічного розвитку території та політики її впливу на процеси сучасності. Це трактування є результатом авторського аналізу міждисциплінарних підходів до вивчення міст. Дійсно, місто є предметом наукового аналізу соціальних філософів, держуправлінців, юристів, істориків, економістів, географів та соціологів. Відповідно до різних підходів змінювалось і трактування визначення міста. Так, М. Вебер вважав, що місто є місцем, де генерується економічний розвиток, що призвів до капіталізму. Це – поле битви, де люди завоювали вільну працю та особисту свободу проти рабства. Дослідниця Ю. Волошина у своїй праці «Теоретичне дослідження поняття терміну «місто» як економічної категорії» запропонувала наступне комплексне трактування міста: Місто – це населений пункт, розташований на компактній території, що має визначені межі, наявність відповідної чисельності жителів і значної щільності їх розселення, із характерним типом забудови житла, зосередженістю і розвитком промисловості, науки, мистецтва, концентрацією капіталу та видів економічної діяльності, більшість населення якого зайняті несільськогосподарською діяльністю [12].

Дослідник З. Сіройч подає таке визначення міста як «Місто – це історично сформована, соціально та економічно різноманітна, соціально забудована, просторово сконцентрована поселенська одиниця, яка має законодавчо визначений статус і являє собою складну або дуже складну територіально-економічну систему. Місто – це динамічне суспільне явище, яке знаходиться в постійному розвитку та еволюціонує від простих форм до більш складних і досконалих. Зміни, що відбуваються в ньому, носять зазвичай цілеспрямований характер і скеровані на економічний, суспільний і просторовий розвиток» [13].

Мозаїка визначень категорії наукового аналізу «місто» як поняття є дуже широкою, що надає міждисциплінарних інструментів автору для власного дослідження.

Припущенням, яке автор бажає довести й спростувати, є залежність рівня впливу міста на світові процеси від чисельності його мешканців та витоків цієї впливовості (географічне розташування, історичні умови, природні ресурси, досвід магдебурзького права). Чисельність населення (людність міст), що проживає в певному населеному пункті є індикатором віднесення цієї поселенської одиниці до категорії «місто». Окрім того, варто взяти до уваги категоризацію міст Т. Нагорняк («глобальні міста», «мегаполіси», «міста-мільйонники», «середні міста», «центри агломерацій», «малі міста») [15]. Дослідницею доведено, що вплив міст на світові процеси обумовлені характеристиками, що відносять міста до означених категорій.

У політичній науці відсутні єдині підходи до класифікацій територій на «сільську» та «міську», а також різняться умови для глибшої категоризації населених пунктів. Світові тренди вказують на збільшення чисельності населення, в тому числі і частки міського у співвідношенні до сільського. Так, дослідження Г. Рітчі і М. Розер [10], спираючись на дані Світового Банку, підсумовують, що в 1960 році чисельність населення світу складала близько 3 млрд осіб, при чому 2 млрд. проживало в сільських територіях, а 1 млрд. у міських. З того часу кількість населення неухильно зростала, як і частка міського населення у порівнянні з сільським. Так, при досягненні точки рівноваги у 2007 році, кількість населення у світі склала 6,6 млрд мешканців, з яких по 3,3 млрд. припадало на міське та сільське населення, а вже у 2020 році загальносвітова чисельність становила 7,76 млрд. осіб, з яких сільське населення складало лише 3.4 млрд. осіб, в той час як міське становило 4,36 млрд. осіб. Таким

чином, за даними Світового Банку як складової частини Організації Об'єднаних Націй, рівень урбанізованого населення у 2026 році становить понад 56%. До 2050-го цей показник прогнозовано має збільшитись до 68%, та становитиме 6,68 млрд. осіб з 9,77 млрд осіб усього. Дещо відрізняється підхід і Європейської комісії до згаданого питання – так, за методологією супутникового дослідження визначено три типи поселень: урбанізований центр, урбанізований кластер, сільська місцевість. Перших два відносяться до міського типу поселень. Відповідно до даних, зібраних у 2015 році, кількість міського населення у світі становить 85%.

Така відмінність в результатах пояснюється розбіжністю методики. Адже дані Світового Банку базуються на самовизначенні країн: так, в Японії населений пункт відноситься до категорії міста, якщо в ньому проживає понад 50 тис. мешканців, на противагу Данії, Ісландії, Швеції та Гренландії, де для віднесення населеного пункту до категорії міського потрібно всього 200 мешканців.

Відповідно до вищенаведеного можна зробити висновок, що кількість урбанізованого населення в світі стрімко збільшується, що призводитиме до посилення впливу міст як центрів таких агломерацій на світові процеси у різних аспектах життя, зокрема розширюватиме економічний, соціальний та політичний вплив.

Щодо українських реалій, питання чисельності міст також є складним через відсутність перепису населення, тобто системного збору інформації про всіх мешканців території в частині соціально-демографічної інформації, такої як вік, стать, рівень освіти, національність, сімейний стан, членів родини. Також важливим був би для політологічного аналізу рівень доходу, соціально-побутові умови (стан), міграційні наміри тощо. Останній перепис в Україні відбувся в 2001 році. Організація Об'єднаних Націй рекомендує проводити перепис населення щодесять років. Україна пропустила два цикли – в 2010 та в 2020 році. У 2019 році була спроба провести перепис застосовуючи дані статистичних реєстрів та операторів стільникового зв'язку. Такий підхід був розкритикований професійною спільнотою, зокрема як такий, що не мав обґрунтованого та доведеного методологічного фундаменту, і не забезпечував збір всіх даних, що не давало повної картини стану населення України [14]. Наступний перепис було заплановано провести у 2023 році, проте у зв'язку з введенням правового режиму воєнного стану він навряд буде проведений, а також його дані будуть спотворені унаслідок міграції. Таким чином, відсутність актуального перепису не дає можливість верифікувати дані щодо актуальної чисельності міст України, що ускладнює процес прийняття управлінських рішень та дослідницьку роботу.

Викликає складнощі навіть формальне визначення, потрібне для реалізації державної політики у сфері адміністративно-територіального устрою. Так, станом на грудень 2022 року в Україні досі чинним є Указ президії Верховної Ради Української Радянської Соціалістичної Республіки від 12.03.1981 року №1654-X Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР [2], яким передбачені такі неактуальні категорії, як міста республіканського, обласного та районного підпорядкування. Виникають запитання також щодо визначення необхідної чисельності населення для отримання статусу «місто». Так, згаданий Указ [2] передбачає найнижчу кількість населення для отримання статусу міста районного підпорядкування в 10 тис. мешканців. В той же час, за даними Державної служби статистики України [3], таке місто як Берестечко має 1634 мешканці, м. Устилуг 2082 мешканці, міста Прип'ять та Чорнобиль взагалі не мають мешканців. З іншого боку, існують селища, та навіть села, що мають чисельність населення більше 10 тисяч осіб, як до прикладу с. Зимна Вода поблизу м. Львів – 11306 мешканців [4]. Фактично – відсутність чітких механізмів змінила технічне питання на політичне, утворивши повну залежність від позиції Верховної Ради України. Якщо збереження статусу міста при малій кількості мешканців можна обґрунтувати історичними передумовами та бажанням підкреслити багатовікову історію місцевого самоврядування в Україні, то відсутність прямих механізмів «підвищення» статусу населеного пункту до рівня міста є додатковим демотивуючим фактором для мешканців відповідних громад.

Загалом, за даними Державної Служби Статистики України на 01 січня 2021 року, Україна – країна, де відчутно переважає кількість міського населення над сільським. Так, кількість міського населення становить 28 959 тис. мешканців, а сільського – 12 628 тис. мешканців, що відповідно складає 70% і 30% від сукупного населення України. Найбільш урбанізованими (понад 80%) регіонами є Донецька (91%), Луганська (87%), Дніпропетровська (84%) та Харківська (81%) області. Місто Київ, як місто-регіон є, очевидно, урбанізованим на 100%. Найменша кількість (45% і менше) міського населення проживає в Закарпатській (37%), Чернівецькій (43%) та Івано-Франківській областях (45%).

За даними Укрдержстату в Україні налічується 461 місто. Найбільша кількість населених пунктів зі статусом міста розміщена в Донецькій області (52), що зумовлено значним індустріальним розвитком регіону, та у Львівській області (44), що зумовлено більше історичними процесами, такими як поширене отримання Магдебурзького права містами. Найменша кількість міст розміщена у Миколаївській та Херсонській областях (по 9). Таким чином, населення в Україні в цілому є хоч і переважно урбанізованим, проте, в той же час, воно географічно неоднорідне. Кількість міст є високою як на сході, так і на заході держави. Додатковий ризик спричинено тим, що внаслідок російсько-української війни були окуповані урбанізовані індустріальні регіони, що змінює цілісну картину, і вони зможуть бути повноцінно досліджені по її завершенню.

Суб'єктами законодавчого процесу в Україні історично здійснювались спроби упорядкувати сучасні реалії адміністративно-територіального устрою. Так, народним депутатом України у Верховній раді VI скликання А.С. Гриценком було зареєстровано Проект Закону України від 31.08.2010 № 7074 [5], «Про територіальний устрій України». Особливої актуальності унормування набуло під час впровадження реформи децентралізації. Так, Кабінет Міністрів України як суб'єкт законодавчої ініціативи вніс на розгляд Верховної Ради України Проект Закону України від 21.10.2020 р. № 2804. «Про засади адміністративно-територіального устрою України». Проектом закону передбачалось визначення міста як *«населений пункт з переважно компактною забудовою, загальною чисельністю населення не менше ніж 20 тисяч жителів, на території якого розташовані промислові і переробні підприємства, підприємства комунального господарства, житловий фонд, та який має розвинуту соціальну, комунальну і транспортну інфраструктуру»*. За словами В. Негоди, заступника Міністра розвитку громад та територій, *«Законопроект вносить всього лише порядок, встановлює чіткі процедури, як і які органи влади можуть вирішувати в нашій державі питання адмінтерустрою, і аж ніяк не змінює існуючу систему адмінтерустрою»* [7]. Попри ці наміри, законопроект мав низку зауважень від Головного науково-експертного управління апарату Верховної Ради України [8], не знайшов політичної підтримки, що, ймовірно, було пов'язано з кризою довіри до Кабінету Міністрів України на початку 2021 року та був відкликаний суб'єктом подання. Додатково, зумовлене орієнтацією на статистичні стандарти Організації Об'єднаних Націй визначення мінімальної межі в 20 тисяч мешканців для категоризації населеного пункту як міста спричинило обурення, викликане побоюванням про втрату статусу в мешканців міст, що мають меншу чисельність жителів.

Роль міст у світовому порядку з часом лише збільшується. Міста, як системи взаємовідносин і як простір, де сконцентрований потенціал, виражений в чисельності населення та економічних показниках, впливають на велику кількість процесів. Малі міста впливають на центри регіонів, більші міста – впливають на центри прийняття рішень в державі. Столиці, як системи, що є платформами для урядів відповідних країн, а також найбільші світові центри агломерацій, здійснюють вплив на світові процеси і ця роль міст та їх впливовість лише буде посилюватись у зв'язку із системною урбанізацією населення, спричиненою науково-технічним прогресом.

Висновки.

Автор, проаналізувавши потрактування змісту і категорій міст, дійшов висновку про міждисциплінарність предмету дослідження і доцільності використання інструментів таких наук, як економіка, соціальна філософія, політологія, урбаністика та культурологія для власного дослідження. Зазначена неоднорідність в підходах до типологізації міст. Обрано для подальшого аналізу такі категорії як «глобальні міста», «мегаполіси», «міста-мільйонники», «середні міста», «центри агломерацій», «малі міста». Вплив на існуючі світові процеси значно відрізняється залежно від типу міста, та потребує додаткових досліджень і глибшого вивчення.

Надавши власне визначення категорії «місто», автор обрав напрями розвитку світових процесів, вплив на які безпосередньо пов'язаний із розвитком міст. Серед них:

- соціально-економічні зрушення і визначення центрів розподілу світових ресурсів,
- політичні тренди формування нового світопорядку з встановленням нової гегемонії глобальних міст,
- воєнно-політичні тенденції змін державних кордонів,
- інформаційно-комунікаційний дискурс,
- соціокультурні процеси.

Серед окреслених проблем теоретико-методологічного характеру дослідження міст у сучасних процесах розвитку автором сформульована та окреслена проблематика законодавчої категоризації населених пунктів, зважаючи на їх чисельність, зокрема віднесення населеного пункту до категорії

місто «місто». Роль міст упродовж років мала значний вплив на людство. За п'ятдесят останніх років вплив урбанізаційних процесів відчутно зріс і подальші прогнози світових організацій тільки вказують на посилення ролі міст в житті людей. Важливою особливістю міст також є те, що вони є системою-платформою, на базі якої існує велика кількість підсистем, які, у свою чергу, відображають більшість сфер людського життя. Зважаючи на множинність факторів та особливостей, що оточують сучасні міста, різноманіття інтересів стейкхолдерів та великої кількості інших чинників, вивчення ролі міст та їх покращення є правдивим викликом для дослідників – сучасників.

Автором доведено, що роль міст та характер їх впливу на світові процеси сучасності обумовлені чисельністю їх мешканців і стартовими умовами розвитку.

У зв'язку із зростаючим рівнем урбанізації населення, доцільним буде зробити припущення, що війна лише прискорить міграцію сільського населення в міста, адже при переселенні особі легше себе реалізувати та отримати необхідний рівень запитуваних послуг в економічно розвинутому центрі, аніж у сільській місцевості. Окрім того, при повоєнному відновленні постраждалих територій державі інфраструктурно менш затратно забезпечити потреби населення в місцях компактного проживання, аніж у сільській місцевості.

Бібліографічний список:

1. Безлюбченко О. С., Завальний О. В. Урбаністика : навч. посібник для студентів напряму підготовки «Будівництво». Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекет., 2015. 274 с.
2. Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР : Указ Президії Верхов. Ради Укр. Рад. Соціаліст. Респ. від 12.03.1981 р. № 1654-X : станом на 20 черв. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1654-10#Text> (дата звернення: 10.12.2022).
3. Державна служба статистики України. Чисельність наявного населення України на 1 січня 2021 року. Київ, 2021.
4. Громада – Зимноводівська сільська територіальна громада. *Зимноводівська сільська територіальна громада*. URL: <https://web.archive.org/web/20211110082420/https://zymnovodivskaotg.city-adm.lviv.ua/громада/> (дата звернення: 11.12.2022).
5. Про територіальний устрій України : Проект Закону України від 31.08.2010 № 7074 від 31.08.2010 р. № 7074. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF5GI00A?an=3> (дата звернення: 11.12.2022).
6. Про засади адміністративно-територіального устрою України : Проект Закону України від 21.10.2020 р. № 2804. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67986 (дата звернення: 11.12.2022).
7. Уряд схвалив законопроект, який встановлює чіткі правила вирішення питань адмінтерустрою, – В'ячеслав Негода. *Децентралізація в Україні*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12031> (дата звернення: 11.12.2022).
8. ВИСНОВОК на проект Закону України «Про засади адміністративно-територіального устрою України» : Висновок Голов. науково-експерт. упр. від 02.03.2020 р. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67986&pf35401=522993>.
9. Про утворення та ліквідацію районів : Постанова Верхов. Ради України від 17.07.2020 р. № 807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (дата звернення: 10.12.2022).
10. Ritchie H., Roser M. Urbanization. *Our World in Data*. URL: <https://ourworldindata.org/urbanization> (date of access: 11.12.2022).
11. Буряк В. В. Еволюція поглядів щодо трактування поняття «місто». *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2016. № 3 (55). С. 70–78.
12. Волошина Ю. Я. Теоретичне дослідження поняття терміну «місто» як економічної категорії. *Науковий вісник Ужгородського університету: серія: економіка*. 2013. № 3 (40). С. 116–120.
13. Сіройч З. С. Демографічні та соціально-економічні проблеми розвитку міських агломерацій : автореф. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Київ, 2009. 32 с.
14. Що таке перепис населення та чому він важливий. *Texty.org.ua – статті та журналістика даних для людей – Тексти.org.ua*. URL: https://texty.org.ua/fragments/98403/Shho_take_perepys_naselenna_ta_chomu_vin_vazhlyvyi (дата звернення: 11.12.2022).
15. Нагорняк Т. Л. Світова та українська специфіка брендингу міст. *Політикус*. 2015. № 1. С. 111–116. URL: <https://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/572> (дата звернення: 11.12.2022).

References:

1. Bezliubchenko O. S., Zavalnyi O. V. Urbanistyka : navch. posibnyk dlia studentiv napriamu pidhotovky «Budivnytstvo». Kharkiv : KhNUMH im. O. M. Beket., 2015. 274 s.
2. Pro poriadok vyryshennia pytan administratyvno-terytorialnoho ustroiu Ukrainskoi RSR : Ukaz Prezydii Verkhov. Rady Ukr. Rad. Sotsialist. Resp. vid 12.03.1981 r. № 1654-X : stanom na 20 cherv. 2012 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1654-10#Text> (data zvernennia: 10.12.2022).
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Chyselnist naiavnoho naseleennia Ukrainy na 1 sichnia 2021 roku. Kyiv, 2021.

4. Hromada – Zymnovodivska silska terytorialna hromada. *Zymnovodivska silska terytorialna hromada*. URL: <https://web.archive.org/web/20211110082420/https://zymnovodivskaotg.city-adm.lviv.ua/громада/> (data zvernennia: 11.12.2022).
5. Pro terytorialnyi ustroi Ukrainy : Proekt Zakonu Ukrainy vid 31.08.2010 № 7074 vid 31.08.2010 r. № 7074. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF5GI00A?an=3> (data zvernennia: 11.12.2022).
6. Pro zasady administratyvno-terytorialnoho ustroiu Ukrainy : Proekt Zakonu Ukrainy vid 21.10.2020 r. № 2804. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67986 (data zvernennia: 11.12.2022).
7. Uriad skhvalyv zakonoproekt, yakyi vstanovliuie chitki pravyla vyrishennia pytan adminterustroiu, – Viacheslav Nehoda. *Detsentralizatsiia v Ukraini*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12031> (data zvernennia: 11.12.2022).
8. VYSNOVOK na proekt Zakonu Ukrainy «Pro zasady administratyvno-terytorialnoho ustroiu Ukrainy» : Vysnovok Holov. naukovo-ekspert. upr. vid 02.03.2020 r. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67986&pf35401=522993>.
9. Pro utvorennia ta likvidatsiiu raioniv : Postanova Verkhov. Rady Ukrainy vid 17.07.2020 r. № 807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (data zvernennia: 10.12.2022).
10. Ritchie H., Roser M. Urbanization. *Our World in Data*. URL: <https://ourworldindata.org/urbanization> (date of access: 11.12.2022).
11. Buriak V. V. Evoliutsiia pohliadiv shchodo traktuvannia poniattia «misto». *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*. 2016. № 3 (55). S. 70–78.
12. Voloshyna Yu. Ya. Teoretychne doslidzhennia poniattia terminu «misto» yak ekonomichnoi katehorii. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho universytetu: seriia: ekonomika*. 2013. № 3 (40). S. 116–120.
13. Siroich Z. S. Demografichni ta sotsialno-ekonomichni problemy rozvytku miskykh ahlomeratsii : avtoref. Avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovoho stupenia doktora ekonomichnykh nauk. Kyiv, 2009. 32 s.
14. Shcho take perepys naseleння ta chomu vin vazhlyvyi. *Texty.org.ua – statii ta zhurnalistyka danykh dlia liudei – Teksty.org.ua*. URL: https://texty.org.ua/fragments/98403/Shho_take_perepys_naselenna_ta_chomu_vin-98403/ (data zvernennia: 11.12.2022).
15. Nahorniak T. L. Svitova ta ukrainska spetsyfika brendynhu mist. *Politykus*. 2015. № 1. S. 111–116. URL: <https://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/572> (data zvernennia: 11.12.2022).

Studilko M. A. Theoretical Dimension of studying the role of the city in the modern day world processes

World processes unfold around cities, which become competitive actors of politics, economy, and socio-cultural changes, not lagging behind modern states and supranational entities. The "city" category has an interdisciplinary interpretation and is the subject of investigations by many scientists from various fields of knowledge, therefore it was important for the author to find the political meaning of the category for its further use. The article is devoted to the study of the theoretical and methodological research basis of the political dimension of the role of cities in modern world political processes. Cities in the definition and understanding of their strategic role in world changes are a complex and multifaceted construct. The article offers the author's interpretation of the "city" category as a limited in size and multidimensional in complexity, legally defined, geographically compact, and historically formed a system of relationships that unites administrative, economic, social, educational, medical, transport, law enforcement, defense, and other subsystems, and aims to ensure the synergy of the comfortable existence of residents, the economic development of the territory and the policy of its influence on the processes of modernity. It is also proven in the article that the role of cities and the nature of their influence on the global processes of modernity are determined by the number of their residents and the starting conditions of development.

The author, having analyzed the interpretation of the content and categories of cities, came to the conclusion about the interdisciplinary nature of the research subject and the feasibility of using the tools of such sciences as economics, social philosophy, political science, urbanism, and cultural studies for one's own research. The heterogeneity in approaches to the typology of cities is noted. Such categories as "global cities", "megalopolises", "cities of millions", "medium-sized cities", "centers of agglomerations", "small cities" were selected for further analysis.

Keywords: city, urban development policy, urbanization, role of cities in world political processes.